

Z(S)M

Jeroen Brouwer

Als een pars pro toto staat de leren bank – met – gebrek hardnekkig symbool voor een *small claim*, waarvan het belang niet opweegt tegen de kosten van een rechtsgang. Behalve Scandinavisch design dat *Je zelf in elkaar zet* en *Je zelf moet ophalen*, kost een beetje zitmeubel toch gauw duizenden euro's. Door de functie zou zo'n bank-met-gebrek op belangstelling mogen rekenen bij de zittende magistratuur. Dit soort zaken komt regelmatig voor, aldus de WRR (*De toekomst van de nationale rechtsstaat*, www.wrr.nl) en elders – met gevoel voor understatement: 'het (is) niet zonder belang de lange doorlooptijden van civiele bodem-procedures te verkorten. Met name voor de incidentele conflictpartij hebben de lange doorlooptijden een negatieve uitwerking.'

Het WODC heeft de competentiegrensverhoging van 5.000 naar 10.000 gulden (nu: € 5.000) van de kantonrechter voor civiele handelszaken geëvalueerd. De minister heeft de wetswijziging al geslaagd genoemd. Zaken zijn vlotter afgedaan en de keuzevrijheid met betrekking tot het inschakelen van andere juridische dienstverleners dan advocaten is benut. Dus minder kosten voor partijen.

De besluitvorming over eventuele verdere verhoging van de competentiegrens in de richting van het equivalent van 25.000 gulden (€ 11.345) zal mede afhankelijk zijn van dit onderzoek (WODC, *Van rechtbank naar kanton*, Onderzoek en Beleid 203, www.wodc.nl) en de reacties daarop. Hoe zit het met het behoud van de kwaliteit? De onderzoekers hebben zich niet aan een oordeel gewaagd, en volstaan met de opmerking dat de procedure bij de kantonrechter 'van een andere kwaliteit is' dan die bij de arrondissementsrechter. De verklaring voor verschillen in doorlooptijd bij rechtbank en kantongerecht moet overigens in belangrijke mate worden gezocht in het rechterlijk beleid en de rolopvatting van rechters. 'Althans, we konden constateren dat verschillen in procesregels of juridische bijstand op dit punt van minder belang zijn.' Dat is interessant.

De onderzoekers opperen in een nootje als mogelijke verklaring dat kantonrechters meer gericht zijn op vlotte doorstroming en bereid

zijn hiervoor kwalitatief water bij de wijn te doen. Er worden minder schikkingen getroffen, minder zaken geroyeerd en er komen weinig bijzondere proceshandelingen voor. Dat alles duidt op een kwalitatief verschil door een minder actieve betrokkenheid van de advocatuur. Vanuit het oogpunt van rechterlijke kwaliteit is er geen reden zorgen te hebben over de kantonrechter. Van belang blijft dat deze unus kwalitatief hoogwaardig wordt gevoed. Een actieve betrokkenheid van advocaten (schikken en royeren) draagt bovendien bij tot een meer effectieve beslechting van het geschil en acceptatie van uitkomst van de zaak. Bij verhoging van de competentiegrenzen zal de werkdruk voor de kantonrechter toenemen. En de kantonrechter krijgt het al zo druk als ik het meerjarenplan van het Openbaar Ministerie *Perspectief op 2006* lees. Voorzien wordt een gigantische stijging van 60% van de kantonzaken in de komende drie jaar.

De rechtbanken hebben voorlopig hun handen vol aan de soms onaanvaardbare achterstanden. 'Het einde van het verhaal is dat, ondanks alle doelmatigheidsoperaties die hebben plaatsgevonden en nog zullen plaatsvinden, een substantiële uitbreiding van de rechtspraak nodig is,' aldus Bouw en Van Dijk in *NJB* 2003-6. Snel en niet te duur. Maatschappelijk verantwoorde rechtspraak heet dat. Met Scheltema, voorzitter van de WRR, zeg ik dat de rechtsstaat er is om de burger te vrijwaren van willekeur en om hem rechtszekerheid en gelijkheid van handelen te garanderen. Daarin behoort ook te worden gelezen een juridisch kwalitatief aanvaardbare beslissing met het oog op het behoud van vertrouwen in het recht. Het gaat om een – in WRR-termen – juiste balans tussen een *esprit de finesse* en de *esprit de geometrie*, de wereld van kengetallen en streefcijfers. Het wegwerken van achterstanden en het verkorten van doorlooptijden is zagezegd, door de bank genomen, winst voor de rechtzoekende, mits met behoud van kwaliteit. Ook in de opvatting van advocaten.

Als daarvoor de ZM moet worden versterkt, dient dat Z.S.M. te geschieden. ●